

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-37-33>

УДК 330.3

ІНОЗЕМНИЙ КАПІТАЛ В ЕКОНОМІЦІ УКРАЇНИ

FOREIGN CAPITAL IN THE ECONOMY OF UKRAINE

Прокопчук Оксана Андріївнакандидат економічних наук, доцент,
Поліський національний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0377-2693>**Горбачова Ірина Володимирівна**кандидат економічних наук, доцент,
Поліський національний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0254-9593>**Мамченко Тетяна Сергіївна**студентка,
Поліський національний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2058-1300>**Prokopchuk Oksana, Horbachova Iryna, Mamchenko Tetyana**
Polissya National University

У статті викладено результати дослідження тенденцій залучення іноземних інвестицій в економіку України у контексті трансформації світового ринку підприємницького капіталу. За результатами системних досліджень встановлено, що інтенсивність міжнародних потоків капіталу у світі тісно корелює з коливаннями кон'юнктури глобального ринку та економічного розвитку високорозвинених країн. Визначено, що Україна, цілеспрямовано інтегруючись у глобальну економіку, на світовому ринку капіталу залишається у ролі нетто-імпортера і має нестійкі темпи залучення іноземних інвестицій. Географічна та галузева структура залучення ПІІ має низький рівень диверсифікації. Інвестиційна привабливість української економіки для іноземних інвесторів має високу чутливість до коливань макроекономічних та глобальних факторів. Розрахунок коефіцієнтів мультиплікації засвідчив, що ефективність використання іноземного капіталу та його вплив на рівень розвитку економіки України поки є незначними і не мають стійких тенденцій до підвищення. За результатами досліджень було ідентифіковано основні чинники, що стримують підвищення міжнародної інвестиційної привабливості України та заходи щодо нівелювання їх негативного впливу.

Ключові слова: іноземний капітал, прямі іноземні інвестиції (ПІІ), ринок капіталу, інвестиційна привабливість, економіка України.

The article is devoted to the research the trend of attracting foreign investment in the economy of Ukraine in the context of the transformation of the global market of entrepreneurial capital. Systematic research has presented that the intensity of international capital flows is closely correlated with fluctuations in global market conditions and economic development of highly developed countries. It is determined that Ukraine, purposefully integrating into the global economy, remains a net importer on the world capital market and has an unstable pace of attracting foreign investment. The geographical and sectoral structure of FDI has a low level of diversification. The investment attractiveness of the Ukrainian economy for foreign investors is highly sensitive to fluctuations in macroeconomic and global factors. In recent years, the positioning of Ukraine's regions in investment rankings has changed significantly (administrative regions with developed infrastructure, positive democratic changes in development policy, and the priority of digitalization come to the fore). The calculation of multiplication coefficients showed that the efficiency of foreign capital use and its impact on the level of development of Ukraine's economy is still defective and does not have a steady upward trend. The research identified the main factors hindering the increase of Ukraine's international investment attractiveness (economic and political instability, bureaucratization, economic corruption, underdeveloped market infrastructure) and measures to mitigate their negative impact (increase the stability of the banking system, strengthen control over currency transfers zones, increasing the solvency of national consumers, intensifying the work of free economic zones, infrastructure development, increasing the competitiveness of domestic products, increasing investment in education).

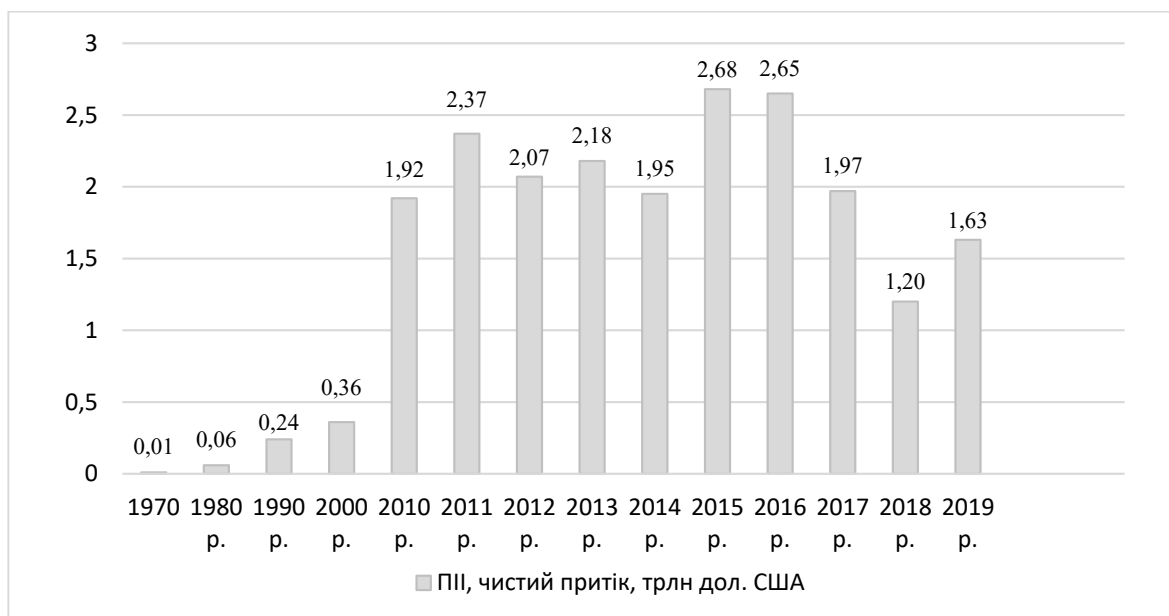
Keywords: foreign capital, foreign direct investment (FDI), capital market, investment attractiveness, economy of Ukraine.

Постановка проблеми. Економіка незалежної України після проходження етапів формування, інтенсивного реформування та реструктуризації розпочала свою інтеграцію у глобальне ринкове середовище. Її позиціонування у світових торгівельних потоках обумовлює необхідність активного впровадження інноваційних технологій, диверсифікації відповідно до зростаючих вимог споживачів, що у свою чергу визначає потребу у залученні іноземних інвестицій у формі матеріального, фінансового та інтелектуального капіталу. Нині активність країни у міжнародних процесах руху капіталу є одним із ключових індикаторів її розвитку, позицій у світовому ринковому середовищі. Україна на світовому ринку капіталу поки позиціонується як нетто-імпортер, що не дозволяє в повній мірі використовувати переваги іноземного інвестування для реалізації власного потенціалу. Це визначає актуальність ідентифікації чинників, що стримують залучення іноземного капіталу у національну економіку, та розробки заходів щодо активізації даних процесів.

Аналіз останніх досліджень публікацій. Глобалізація економічного середовища супроводжується процесами активізації міжнародних відносин, взаємопроникнення національних економік за посередництвом потоків товарів, послуг і капіталу. Лібералізація зовнішньоекономічної політики країн призводить до зростання ролі іноземних інвестицій в їх економіці, особливо в країнах,

що розвиваються, оскільки економіка переважної більшості цих країн перебуває в стані швидкого росту протягом тривалого періоду. Це визначає перманентну актуальність питань розвитку міжнародної інвестиційної діяльності в наукових та експертних колах. У вітчизняній науковій літературі представлені численні напрацювання акцентовані на тенденціях припливу іноземного капіталу в економіку України, його географічної та галузевої структури [2; 9; 13]. Окрему увагу зосереджено на дослідженні світового ринку підприємницького капіталу в розрізі країн з різним рівнем розвитку [10]. Результати аналізу впливу іноземних інвестицій на розвиток економіки викладені в працях Михайленко О. та Красникової Н. [4]. Метою даного дослідження є визначення тенденцій залучення та впливу іноземних інвестицій в економіці України у контексті трансформації світового ринку капіталу, обґрунтування основних напрямів підвищення інвестиційної привабливості національної економіки.

Виклад основного матеріалу дослідження. Світова економіка, поступово адаптуючись до нових викликів (пандемія Covid), відновлює темпи свого розвитку, нарощуючи обсяги міжнародної торгівлі та інвестицій. Міжнародні потоки капіталу наче «кровоносна система» світової економіки, пронизує усі країни. На відміну від зовнішньоторгівельних потоків, їх інтенсивність капіталу тісно корелює з коливаннями кон'юнктури глобального

Рис. 1. Динаміка вартості глобальних прямих іноземних інвестицій

Джерело: побудовано за даними [1]

ринку та економічного розвитку високорозвинених країн. Про це свідчать амплітудні зміни вартості прямих іноземних інвестицій (ПІІ) у світі (рис. 1).

Найбільш інтенсивно і стабільно вартість ПІІ зростала у період активної транснаціоналізації світової економіки з 1990 р. до 2000 р., досягнувши максимуму у 2007 р. – 3,14 трлн дол. США. За оцінками ЮНКТАД середньозважений приріст вартості прямих іноземних інвестицій у світі у даний період становив 21%, тоді як з 2001 р. по 2007 р. – менше 10% [1]. Протягом наступного десятиліття найбільш сприятливим був 2015 р. (вартість інвестицій досягла 2,68 трлн дол. США). Останні роки виявилися не дуже сприятливими для міжнародних інвестиційних процесів. Коливання їх показників були спричинені переважно зменшенням потоків капіталу у розвинені країни Північної Америки та Європейського Союзу. Натомість країни, що розвиваються, продовжують нарощувати обсяги залучення іноземного капіталу.

Критичним чинником сповільнення глобальних інвестиційних процесів стала пандемія Covid, в результаті впливу якої вартість ПІІ досягла рекордно низького рівня 859 млрд дол. США. За даними Конференції ООН з торгівлі та розвитку це відбулося, аналогічно до минулих років, переважно за рахунок високорозвинених країн (-69% в цілому, США -49%, ЄС -66%, Австралія -46%) та країн з перехідною економікою (-77%). У країнах, що розвиваються,

скорочення становило 12% (країни Латинської Америки -37%, Африки -18%, Азії -4%) [11]. Основним імпортером іноземних інвестицій у 2020 р. залишався Китай. Незважаючи на песимістичні прогнози експертів щодо подальшого скорочення міжнародних інвестиційних потоків, у 2021 р. вартість ПІІ зростає майже у 2 рази відносно попереднього року.

В умовах глобальної економіки Україна активно залучається до міжнародних потоків товарів, послуг і капіталу. Незважаючи на кризові процеси, вона поступово зміцнює свої позиції на світовому товарному ринку, особливо в частині агропродовольчої продукції. Натомість на світовому ринку капіталу залишається у ролі нетто-імпортера. Процес активного залучення іноземного капіталу в економіку України розпочався з 2003 р. і був нестабільним, чутко реагуючи на усі негативні процеси в країні та у світі. Обсяги ПІІ були максимальними у 2005 р., 2007 р. та 2012 р. і досягли свого мінімуму у 2014 р. та 2020 р. (рис. 2). У 2021 р., незважаючи на песимістичні очікування, в економіку країни було інвестовано 5,13 млрд дол. США.

Традиційно, основними інвесторами є представники Кіпру, Нідерландів, Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії, Німеччини та Австрії.

Найбільш інвестиційно привабливими сферами є переробна промисловість (виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів), оптова та роздрібна торгівля,

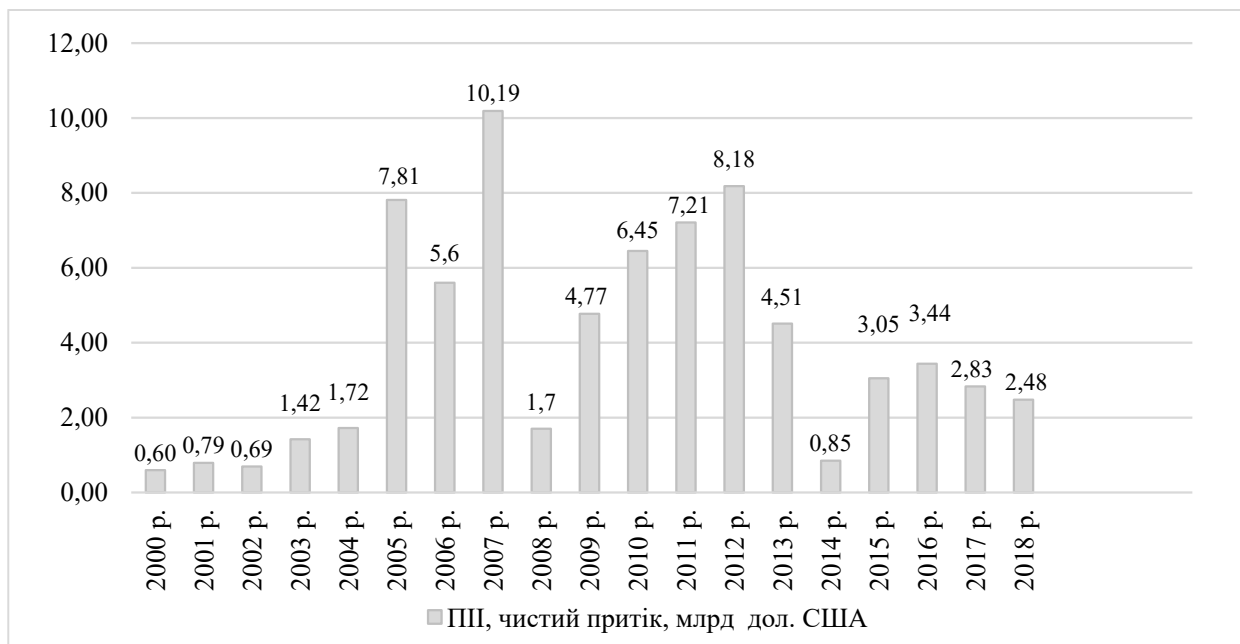

Рис. 2. Динаміка вартості ПІІ, залучених в економіку України, млрд дол. США

Джерело: побудовано за даними [7]

фінансова та страхова діяльність, операції з нерухомістю [5]. Негативним фактом є нерівномірний розподіл інвестицій за регіонами України: понад 70% іноземного капіталу було вкладено в економіку 5 адміністративних областей: Київ і Київська область, Дніпропетровська, Донецька, Одеська, Полтавська; 15 областей отримують менше 1% загального обсягу ПІІ, що обмежує можливості їх розвитку.

Комплексною характеристикою, що відображає здатність економічних суб'єктів залучати іноземний капітал, є міжнародна інвестиційна привабливість. Згідно даних Міжнародної бізнес асоціації (ЄБА), експертна оцінка інвестиційної привабливості національної економіки України для іноземних інвесторів досягала середнього рівня лише у період 2020–2011 рр. та у 2017 р. (рис. 3). Найнижчий рівень даного показника було зафіксовано у 2013 р. Основними чинниками негативної оцінки інвестиційного клімату та привабливості, за результатами ЄБА, визначено: недосконалість податкової, фінансової та митної систем; адміністративний пресинг та корумпованість державних органів та податкової системи; монополізованість економіки; високий рівень недовіри суб'єктів підприємництва до державних органів влади та їх пасивність у заходах щодо підвищення інвестиційної привабливості національної економіки [3].

Комплексній оцінці інвестиційної привабливості української економіки сприятиме моніторинг даної характеристики в розрізі адміністративних регіонів. Згідно методології Офісу ефективного регулювання BRDO інди-

катором інвестиційної привабливості є місце у рейтингу Regional Doing Business. Місце у рейтингу визначається за сумою балів, набраною обласним центром за 6 складовими:

- започаткування бізнесу;
- сплата місцевих податків;
- оформлення земельної ділянки;
- приєднання до електромереж;
- одержання дозволів на будівництво;
- електронні сервіси.

За результатами дослідження у 2020 р. першу п'ятірку у рейтингу Regional Doing Business посіли Житомирська область, Чернігівська область, м. Київ, рівненська та Вінницька області. Останні позиції зайняли Київська, Луганська (м. Сєвєродонецьк), Харківська, Херсонська, Хмельницька та Миколаївська області. Визначальний вплив на позитивні тенденції покращення інвестиційного клімату окремих регіонів відіграла перші результати реформи децентралізації, що розширила можливості місцевого самоврядування у формуванні та реалізації власної стратегічної політики розвитку.

Водночас за даними Міністерства розвитку громад та територій України, ранжування адміністративних областей інноваційно-інвестиційного розвитку та зовнішньоекономічної співпраці, суттєво різняться і зазнало значних змін протягом 2015–2019 рр. Зокрема перші позиції займають м. Київ, Волинська, Кіровоградська, Херсонська та Миколаївська області. Суперечливість результатів пояснюється значними відмінностями у методологічних підходах до аналізу. Зокрема, методика

Рис. 3. Динаміка рівня інвестиційної привабливості економіки України за методологією Європейської бізнес асоціації

Джерело: [6]

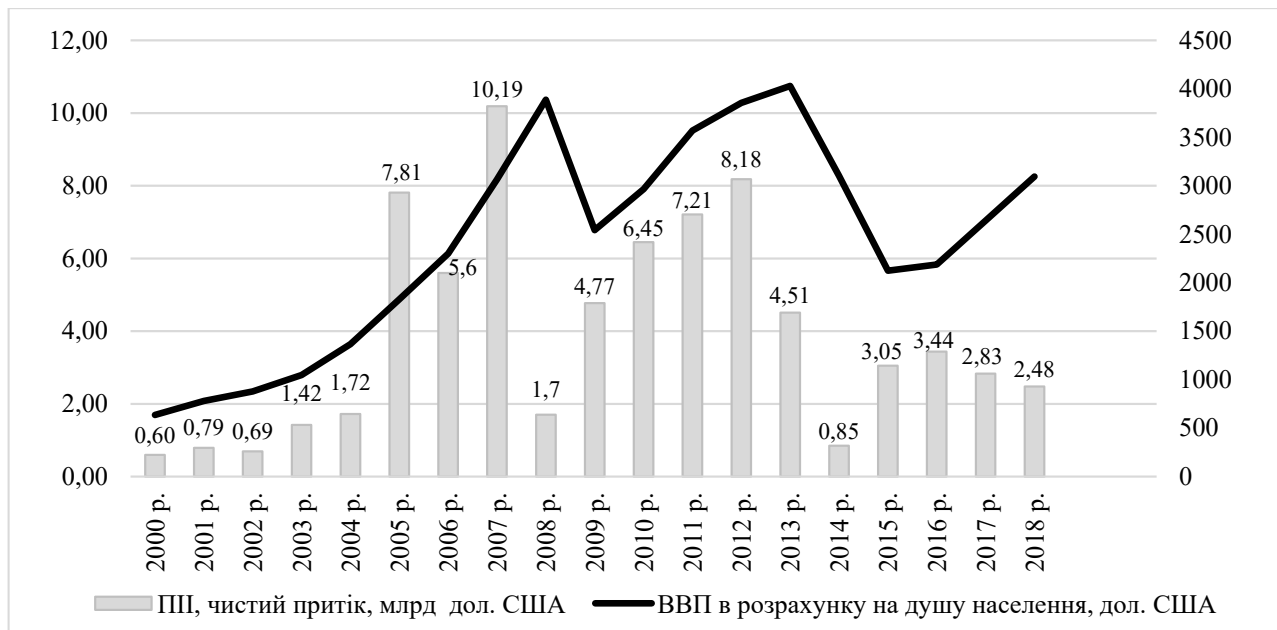

Рис. 4. Динаміка вартості залучених ПІІ та ВВП на душу населення в Україні

Джерело: побудовано за даними [7]

Regional Doing Business ґрунтується на оцінці факторів бізнес-клімату, тоді як підхід міністерства враховує активність інвестиційних та зовнішньоторговельних потоків.

З метою визначення впливу іноземних інвестицій на економіку України було визначено ефективність їх використання, зокрема співставлено тренди динаміки потоків ПІІ в країну та ВВП на душу населення (рис. 4). Дані рис. 4. засвідчують, що тренд вартості вхідних потоків прямих іноземних інвестицій дублює з незначним часовим запізненням траєкторію зміни динаміки ВВП на душу населення. Це дозволяє стверджувати, що рівень економічного розвитку країни є одним із чинників привабливості для іноземних інвесторів, а не навпаки.

Для досягнення означеної мети було також розраховано коефіцієнти мультиплікації (відображають на скільки змінюється результативний показник при зміні факторної ознаки (вартості ПІІ) на одиницю; обернене значення коефіцієнта свідчить про обернено-пропорційний зв'язок показників) (табл. 1).

Результати розрахунків доводять, що ефективність використання іноземного капіталу за показниками ВВП на душу населення та вартості експорту не є стійкою, і значно коливається під впливом сукупності інших макроекономічних та міжнародних факторів.

Незважаючи на високий ресурсний потенціал Україна, як і всі країни потребує залучення міжнародного капіталу, як додаткового джерела соціально-економічного розвитку та засобу інте-

Таблиця 1

Ефективність використання ПІІ в Україні

Показник	2010 р.	2012 р.	2014 р.	2016 р.	2018 р.	2020 р.	2020 р. до 2010 р., +/-
ВВП на душу населення, дол. США	2965,1	3855,4	3104,7	2187,7	3095,2	3725,6	760,5
Коефіцієнт мультиплікації ВВП на душу населення за вартістю ПІІ	251,3	294,4	252,5	161,5	-1298,6	-9,8	-261,1
Вартість експорту, млн дол. США	51405,2	68830,4	53901,7	36361,7	47335,0	49191,8	-2213,4
Коефіцієнт мультиплікації вартості за вартістю ПІІ	6969,9	449,7	2571,4	-4526,7	-11629,4	128,4	-6841,5

Джерело: розраховано за даними [7]

грації у світову економічну систему. Однак, на відміну від більшості інших країн, окрім традиційних економічних та політичних чинників, що стримують приплив іноземного капіталу, Україна перебуває під постійним впливом ризику порушення її територіальної цілісності, що є «дамокловим мечем» її економічного розвитку та привабливості для іноземних партнерів.

За оцінками міжнародних експертів, основними чинниками невисокої інвестиційної привабливості в Україні є:

- нестабільність національної грошової одиниці;
- несприятливий податковий клімат для інвесторів, зокрема іноземних;
- політична нестабільність та низький рівень довіри населення до владних органів;
- бюрократичність оформлення інвестиційних договорів;
- корумпованість економіки (у 2021 р. Україна займала 122 місце з 180 країн у рейтингу за міжнародним Індексом сприйняття корупції, що 5 сходинок нижче попереднього року) [12];
- низький рейтинг міжнародної конкурентоспроможності (55 місце у рейтингу глобальної конкурентоспроможності);
- нерозвиненість ринкової інфраструктури;
- недосконалість та нестабільність нормативно-правового забезпечення. Незважаючи на складну політичну ситуацію в країні реалізовано ряд важливих заходів, зокрема у інституційній площині, спрямованих на покращення бізнес- та інвестиційного клімату:

1. Спрощено окремі адміністративні процедури у напрямку дерегулювання господарської діяльності. Це сприяє зменшенню кількості контактів між бізнесом і державними структурами, зниженню рівня корупції.

2. Удосконалено корпоративне законодавство в частині посилення захисту учасників господарських товариств.

3. Послаблено контроль валютних операцій.

4. Врегульовано окремі питання обліку прав іноземних інвесторів, що сприяє захисту їх прав та інтересів.

Водночас, на думку експертів, в інституційному полі ще є ряд важливих проблем, що потребують вирішення: зміни до антикорупційного законодавства; захист прав та інтересів інвестора; зниження відсоткових ставок на кредитування; галузева дерегуляція адміністративних послуг; зменшення валютних ризиків; прозора приватизація; вдосконалення концесійного законодавства; спрощення процесів відкриття та закриття бізнесу; вдосконалення механізмів захисту права власності та ін. [14].

Узагальнення вищезазначеного дає підстави для ідентифікації основних напрямів підвищення міжнародної інвестиційної привабливості України:

Економічні:

1. Підвищити стійкість банківської системи, зокрема стимулювати приплив іноземного капіталу у банківську сферу.

2. Стабілізувати курс національної грошової одиниці.

3. Посилити контроль за переказами валюти в офшорні зони.

4. Підвищити платоспроможність національних споживачів, що сприятиме розвитку внутрішнього ринку.

5. Активізувати роботу вільних економічних зон відповідно до інноваційного світового досвіду.

6. Активізувати роботу щодо розвитку усіх видів інфраструктури (транспортної, ринкової та ін.).

7. Підвищувати конкурентоспроможність вітчизняної продукції.

8. Збільшити інвестиції в освіту з метою підготовки сучасних кваліфікованих спеціалістів, конкурентоспроможних на ринку праці відповідно до попиту та вимог вітчизняних та іноземних компаній.

Інституційні:

1. Продовжувати курс на «розумну» дерегуляцію бізнесу.

2. Імплементувати механізм системного подолання корупції.

3. Стимулювати перехід економіки та її окремих суб'єктів до функціонування на засадах сталого розвитку.

4. Оптимізувати систему оподаткування іноземних інвесторів (введення податку на закордонний переказ (виведення) капіталу).

5. Запровадити механізм обміну інформацією між митницями інших держав та українською митницею, зокрема для співставлення інформації про вивезення та ввезення товарів та послуг.

6. Стимулювати розвиток енергозберігаючих технологій, «зеленої економіки».

7. Посилення контролю та стандартів якості продукції та послуг.

8. Системно запроваджувати екологічну реформу: посилити контроль та штрафні санкції за порушення екологічних норм та стандартів; підвищити екологічні податки, стимулювати впровадження екологобезпечних та енергозберігаючих технологій.

9. Стимулювати розвиток безвідходного виробництва, промисловості з переробки сміття та відходів.

Узагальнення результатів дослідження дає підстави для **ВИСНОВКІВ**: 1) інвестиційна привабливість української економіки для іноземних інвесторів має високу чутливість до коливань макроекономічних та глобальних факторів, негативно змінюючись під впливом будь-яких кризових процесів у політичному та економічному середовищі; 2) географічна та галузева структура залучення ПІІ має низький рівень диверсифікації; 3) протягом останніх років суттєво змінилося позиціонування регіонів України в інвестиційних рейтингах (на перші позиції виходять адміністративні

області з розвинутою інфраструктурою, позитивними демократичними змінами у політиці розвитку, пріоритетністю діджиталізації); 4) ефективність використання іноземного капіталу та його вплив на рівень розвитку економіки України поки є незначними і не мають стійких тенденцій до підвищення. В сукупності зазначене доводить доцільність розробки та імплементації сучасних механізмів підвищення інвестиційної привабливості національної економіки, інструментів моніторингу ефективності використання іноземного підприємницького капіталу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Foreign direct investment, net inflows (BoP, current US\$). URL: <https://data.worldbank.org/indicator/BX.KLT.DINV.CD.WD>
2. Гук О.В., Мохонько Г.А., Шендерівська Л.П. Тенденції інвестування в Україні. *Економіка та суспільство*. 2021. № 29. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-29-35>
3. Кужель В.М. Напрями подальшого зміцнення інвестиційного потенціалу підприємств України. *Інвестиції: практика та досвід*. 2010. № 21. С. 3–5.
4. Михайленко О.Г., Красникова Н.А. Вплив іноземних інвестицій на розвиток економіки України в умовах глобалізації. *Ефективна економіка*. 2020. № 7. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/7_2020/56.pdf
5. Офіційний сайт Державного комітету статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
6. Офіційний сайт Європейської бізнес асоціації. URL: <https://eba.com.ua/research/doslidzhennya-ta-analityka/>
7. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/fdi/>
8. Прокопчук О.А., Горбачова І.В. Україна на світовому ринку підприємницького капіталу. *Причорноморські економічні студії*. 2020. № 52. С. 49–55.
9. Пурій Г.М. Сучасний стан та основні тенденції залучення прямих іноземних інвестицій в економіку України. *Інфраструктура ринку*. 2020. № 44. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2020/44_2020_ukr/35.pdf
10. Ричка М.А., Ільченко А.О. Аналіз іноземного інвестування України в глобалізаційних процесах. *Інфраструктура ринку*. 2020. № 42. URL: http://market-infr.od.ua/journals/2020/42_2020_ukr/10.pdf
11. У 2020 році глобальні прямі іноземні інвестиції впали на 42%: Китай обійшов США (2021). URL: <https://ucap.io/u-2020-roczni-globalni-priamo-inozemni-investyciyi-vpaly-na-42/>
12. Україна опустилася в рейтингу «Індекс сприйняття корупції» (2022). URL: <https://www.dw.com/uk/ukraina-opustylasia-v-reytingu-«indeks-spriyniattia-koruptsii/a-60541369>
13. Черкашина Т.С. Академічний огляд. 2020. № 2 (53). URL: <https://acadrev.duan.edu.ua/images/PDF/2020/2/11.pdf>
14. Як підвищити інвестиційну привабливість України? Відповідають учасники форуму Level UP Ukraine 2020 (2020). URL: <https://mind.ua/news/20208307-yak-pidvishchiti-investicijnu-privablivist-ukrayini>

REFERENCES:

1. Foreign direct investment, net inflows (BoP, current US\$). Retrieved from: <https://data.worldbank.org/indicator/BX.KLT.DINV.CD.WD>
2. Huk O.V., Mokhonko H.A., Shenderivska L.P. (2021) Tendentsii investuvannia v Ukraini. *Ekonomika ta suspiilstvo*, no. 29. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-29-35> (in Ukrainian)
3. Kuzhel V.M. (2010) Napriamy podalshoho zmitsnennia investytsiinoho potentsialu pidpriemstv Ukrainy. *Investytsii: praktyka ta dosvid*, no. 21, pp. 3–5. (in Ukrainian)
4. Mykhailenko O.H., Krasnykova N.A. (2020) Vplyv inozemnykh investytsii na rozvytok ekonomiky Ukrainy v umovakh hlobalizatsii. *Efektivna ekonomika*, no. 7. Retrieved from: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/7_2020/56.pdf (in Ukrainian)
5. Ofitsiynyi sait Derzhavnoho komitetu statystyky Ukrainy. Retrieved from: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (in Ukrainian)

6. Ofitsiyni sait Yevropeiskoi biznes asotsiatsii. Retrieved from: <https://eba.com.ua/research/doslidzhennya-ta-analytika/> (in Ukrainian)
7. Ofitsiyni sait Ministerstva finansiv Ukrainy. Retrieved from: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/fdi/> (in Ukrainian)
8. Prokopchuk O.A., Horbachova I.V. (2020) Ukraina na svitovomu rynku pidpriemnytskoho kapitalu. *Prychor-nomorski ekonomichni studii*, no. 52, pp. 49–55. (in Ukrainian)
9. Purii H.M. (2020) Suchasnyi stan ta osnovni tendentsii zaluchennia priamykh inozemnykh investytsii v ekono-miku Ukrainy. *Infrastruktura rynku*, no. 44. Retrieved from: http://www.market-infr.od.ua/journals/2020/44_2020_ukr/35.pdf (in Ukrainian)
10. Rychka M.A., Ilchenko A.O. (2020) Analiz inozemnoho investuvannia Ukrainy v hlobalizatsiinykh protsesakh. *Infrastruktura rynku*, no. 42. Retrieved from: http://market-infr.od.ua/journals/2020/42_2020_ukr/10.pdf (in Ukrainian)
11. U 2020 rotsi hlobalni priami inozemni investytsii vpaly na 42%: Kytai obiishov SShA (2021). Retrieved from: <https://ucap.io/u-2020-roczy-globalni-pryami-inozemni-investytsiyi-vpaly-na-42/> (in Ukrainian)
12. Ukraina opustylasia v reitynhu "Indeks spryiniattia koruptsii" (2022). Retrieved from: <https://www.dw.com/uk/ukraina-opustylasia-v-reitynhu-indeks-spryiniattia-koruptsii/a-60541369> (in Ukrainian)
13. Cherkashyna T.S. (2020). Akademichnyi ohliad, no. 2(53). Retrieved from <https://acadrev.duan.edu.ua/images/PDF/2020/2/11.pdf> (in Ukrainian)
14. Iak pidvyshchyty investytsiinu pryvablyvist Ukrainy? Vidpovidaiut uchasnyky forumu Level UP Ukraine 2020 (2020). Retrieved from <https://mind.ua/news/20208307-yak-pidvishchiti-investicijnu-privablivist-ukrayini> (in Ukrainian)